

участі у проектній діяльності, що позитивно вплине на підвищення самооцінки підлітка, сприятиме покращенню його стосунків з однолітками. Крім того, необхідно зацікавити учнів створенням анімацій, комп'ютерною графікою, веб-дизайном тощо. У цьому випадку підліток навчиться сприймати комп'ютер та Інтернет як інструменти для набуття нових знань та вмінь, а не як іграшку, яка замінює йому реальне життя.

Література:

1. Балонов І. М. *Комп'ютер і підліток* / І. М. Балонов. – М.: Наука. – 2003. – С. 32-58.
2. Вересаєва П. *Психологія та інтернет на порозі XXI століття* / П. Вересаєва // *Психологічна газета*. – 1996. – № 12 – С. 4-6.

Обліжок Г. М.,

викладач психології

Чортківського педагогічного коледжу

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ ТЕОРІЇ ОСВІТИ ПАУЛУ ФРЕЙРЕ

Особистість може виховати лише особистість
Костянтин Ушинський

Найважливішою умовою розбудови сильної демократичної держави є виховання підростаючого покоління. Сформувати покоління всебічно розвинених свідомих громадян – першочергове завдання освітян і національної освіти в цілому. Проблеми цілісного розвитку особистості учня упродовж усіх років його навчання в школі розв'язуються скоріше інтуїтивно, оскільки цілеспрямованої стратегії такого розвитку педагоги не мають. Нині у психолого-педагогічній науці владно заявляє про себе такий конструктивний підхід, відповідно до якого слід створювати нові механізми навчання і моральної саморегуляції школярів, а не тільки культивувати ті, що вже склалися.

Цілком зрозуміло, що розв'язання глобальних завдань, що постають перед учителем при забезпеченні особистісного підходу, неможливе без аналізу та врахування досягнень зарубіжного освітянського досвіду, зокрема бразильського педагога, гуманіста, філософа Паулу Фрейре. Його теорія освіти базується на твердому переконанні в тому, що будь-яка людина здатна критично усвідомлювати реальність свого особистого і соціального життя, виявляючи його протиріччя, а також причини і наслідки його здолання, спроможна перетворювати цю реальність шляхом практичних дій. Поняття «пробудження свідомості» означає всезростаюче об'єктивне і критичне усвідомлення дійсності, що оточує нас, з метою її зміни. Це – важливий елемент теорії навчання, яку висунув Фрейре і яка стала широко відомою як «критична» освіта та знайшла відображення у його «Педагогіці пригноблених» (1970).

Відповідно до методу навчання Фрейре, будь-якій навчально-педагогічній діяльності – навчанню, викладанню, виховній роботі – має передувати важка, але надзвичайно важлива фаза усвідомлення своєї культурної спадщини. Ідея полягає в тому, щоб створювати такі ситуації, завдяки яким учні усвідомлюють, що вони розпочали курс навчання із вже знайомих їм речей, що пробуджує в них прагнення дізнатися якомога більше про них. На думку П. Фрейре, процес освіти ніколи не можна вважати повністю завершеним. Це означає, що здатність людини інтерпретувати явища навколишнього світу повинна змінюватись, ускладнюватись залежно від перспектив, що відкриваються. Якість цієї здатності багато в чому визначається змістом освіти, який повинен базуватись на «узагальнювальних» темах і «стимулювальних» ідеях та являти собою «звільнювальну формулу пізнання». Такий підхід істотно відрізняється від підходів, які ґрунтуються на так званих центрах інтересу, котрі свого часу популяризували прихильники нового виховання. Вони групували основні знання навколо певних, наперед підібраних тем, проте без участі тих, кого навчають і без використання їхнього практичного досвіду. Таким чином, на відміну від статичної форми структурування знання, що пристосовує попередню систему до нових обставин, не змінюючи її, у нашому розпорядженні виявляється педагогічна стратегія з необмеженими потенційними можливостями.

Великої уваги Паулу Фрейре надає діалогу. Діалог – це засіб, за допомогою якого людина має змогу долучитися до внутрішнього світу іншої людини і, наскільки це можливо, переосмислити своє власне місце у світі в результаті такого спілкування. На думку вченого, спілкування є основною характеристикою людини. Без діалогу людський світ неможливий. Тому, скажімо, існує діалогічний зв'язок між читачами і текстами, які вони читають, тобто мають місце своєрідна взаємодія із текстом, у результаті чого текст «спілкується» із читачами у той час, як читачі «спілкуються» з текстом. Читачі покликані пристосовувати ідеї, які вони черпають з текстів, до реалій життя і водночас спиратися на свій власний досвід, інтерпретуючи та «перепишуючи» тексти.

Вивчення зарубіжних теорій освіти потрібне і з огляду на важливість проблеми формування готовності майбутнього вчителя до впровадження сучасних освітніх технологій. Школі нині потрібні не просто хороші вчителі, а вчителі-технологи, вчителі-майстри, вчителі-новатори, вчителі-психологи. Створення нових типів шкіл (ліцеїв, гімназій), визнання за кожною школою права мати свій неповторний образ, праця за авторськими програмами потребують учителів з інноваційним мисленням, здатних свідомо взяти на себе відповідальність за успіх особистісного зростання вихованців. Майбутній учитель повинен пам'ятати, що особистісно зорієнтована освіта реалізується через діяльність, яка має не тільки зовнішні атрибути спільності, а й своїм

внутрішнім змістом передбачає співробітництво, саморозвиток суб'єктів навчального процесу, виявлення їхніх особистісних функцій. Л. М. Толстой писав: «Якщо учень у школі не навчився сам нічого «творити», то й у житті він завжди буде тільки наслідувати, копіювати».

Школа не повинна бути підготовкою до життя, школа має бути життям. На мій погляд, досягнути цього можна, створюючи інтерактивне середовище навчання, використовуючи парні, групові, колективні режими діяльності. Якщо вся діяльність буде здійснюватися як колективна, творча й особистісно значуща, обрана за бажанням, з формуванням певних міжособистісних відносин, це сприятиме становленню та розвитку життєтворчого спрямування особистості.

*Підгурська М. В.,
старший викладач кафедри
психології та соціальної роботи ТНЕУ
Тарасова Н.,
вчитель ТЗОШ I-III ст. № 13*

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГРУПОВОЇ РОБОТИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Конструктивна робота над собою набагато ефективніша, коли вона відбувається у згуртованій розвинутій, психологічно розкутій групі. На згуртованість групи впливає спільна діяльність, загальне вирішення завдань. У такій групі учасники відверто обговорюють конфліктні ситуації, знаходять причини їх виникнення та варіанти чи способи здолання. Але це актуально тоді, коли атмосфера у групі має позитивне наповнення, коли міжособистісні стосунки базуються на взаємоповазі, доброзичливості, відкритості, що свідчить про готовність кожного учасника до активного спілкування й отримання зворотного зв'язку.

Групова робота – це спільна робота людей у малих групах (до 25-30 осіб або за кількістю членів структурного підрозділу) над певним завданням, які самостійно або з допомогою консультанта встановлюють норми спілкування і взаємодії, обирають напрям своєї роботи і засоби для її досягнення. Тому групова робота має змістовий, якісний, структурний і координаційний аспекти діяльного уможливлення.

Насамперед, приналежність до групи активно засвідчує позицію учасника, впливає на його поведінку, може викликати бажані зміни у свідомості та розвитку його особистості. Саме входження у групу та взаємне спілкування дозволяють людині відчувати, що її проблеми можна розв'язати, що вона не самотня у своїх пошуках, що подібні запитання виникають у багатьох інших людей. Великою мірою це знімає психоемоційне напруження і сприяє подоланню багатьох